

jadok", „Novosti". L. 1885. je bil list „Delo" od vlade ustavljen in Stanjukoviča so poslali na 3 leta v tomsko gubernijo. Tu je začel pisati svoje povesti iz pomorskega življenja, po katerih je postal popularen. H koncu l. 1890. so izšli njegovi zbrani spisi v 12 zvezkih. — 15. julija je umrl v Pragi poljudni češki pisatelj in skladatelj, c. kr. notar Evgen Miroslav Rutte. V Rutte-ju je izgubila češka umetniška družba zanimivo osebnost, vrsta neštevilnih prijateljev pa ljubega, z dragocenim značajem obdarjenega človeka. Porodil se je l. 1855. v Jičinu. Mnogo je potoval in kot turistovski pisatelj je bil pri čeških bravcih zelo priljubljen. Njegovo veliko, v češki književnosti pravzaprav največje delo te vrste, „Švýcarsko", je v Čehih popularno. Lep je tudi njegov spis „Průvodce po Karlových Varech". Velika vrsta člankov, potopisnih črtic in turistovskih poročil je razsejana skoraj po vseh večjih čeških časnikih. Še bolj popularen je Rutte postal po svojih glasbenih delih, ki se odlikujejo po melodičnosti in narodnem duhu. Njegovi največji deli v ti stroki sta: „Štědrý den" in „Spiknutí na Olympu". — Dne 23. julija je umrl v vili „Osvěta" pri Pragi odlični češki časnikar in pisatelj J o ů e f I. Toužimský. V zunanosti rajnega Toužimského je bilo nekaj posebnega, kar je lastno samo jugoslovanskim možakom; zavolj tega so ga njegovi znanci in prijatelji imenovali „Jugoslovana". Svoje časnikarsko delovanje je začel z velikimi vednostmi, zgodovinskimi, zemljepisnimi ter političnimi. Kakor vsi starejši časnikarji je začel tudi on z beletristiko. V prvih letih je bil urednik „Posla z Prahy" in „Plzeňských Listů"; potem je postal urednik „Národních Listů", kjer je do leta 1885. urejeval slovansko rubriko. Toužimský je bil za svoj poklic naravnost junaško navdušen. O njem se more reči, da je pisal članke o slovanskih razmerah z lastno krvjo. Ko je počila vstaja v Hercegovini, ki je bila znamenje srbsko-turške vojske in velike rusko-turške vojske za osvobodjenje Slovanov, je odpotoval Toužimský na jug kot poročevalec. Toužimský je bil v jugoslovanskih stvareh strokovnjak, ravno tako kakor je Holeček. V ti stroki je bil tudi sotrudnik mesečnika „Osvěta". L. 1885. je postal urednik „Národní Politiky", za katero je pisal samo slovansko rubriko. Najboljše njegovo večje delo je „Na úsvitě nové doby", katero je napisal ob petdesetletnici burnih dogodkov 1848. leta. — Lužiški Srbi imajo malo za narod delavnih mož in še ti jim zgodaj umirajo. Tako je tudi zgodaj po dolgi mučni bolezni umrl Michał Šewčik, župnik v Lubiju. Porodil se je l. 1870.; gimnazijske in bogoslovne študije je dokončal v Pragi, v lužiško-srbskem semenišču. Michał Šewčik je bil navdušen Srb; zlasti je deloval za „Serbowko društvo" v praškem lužiško-srbskem semenišču. Ko je le-to društvo obhajalo petdesetletnico svojega obstanka, je prevzel Šewčik uredništvo „Jubilejnych spisow Serbowki" in l. zvezek („Pesmi") je sam nabral in izdal. Za 4. zvezek „Sta-

wizny Serbowki" je nabiral gradivo do svoje smrti, toda dela ni končal. Čitateljem „Lužice" so znane njegove marljive študije k „Stawiznam serbskeho studentstwa". En letnik „Krajana" je skoraj sam spisal in izdal „Wotpočaj, přečelo, w pokoju!" — V zadnjem času je umrl na Bolgarskem za bolgarsko narodnost zelo zaslužni mož P. P. Karapetrov, (roj. l. 1845.), poprej glavni tajnik pri pravosodnem ministrstvu in poslanec. Umrl je kot upokojen okrajni sodnik v Sofiji. V mladih letih je marljivo pisal v časnike: „Ministerski Zbornik", „Blgarska Sbirka", „Misl" in druge. Kot samostalno delo je izdal spis „Sbirka", ki obsega mnogo zgodovinskih člankov. — Fr. Št.

František Jaromir Rubeš. 10. avgusta je minulo 50 let, kar je v Skutči na Češkem umrl češki humorist, avtor cele vrste v onem času zelo priljubljenih „Deklamováněk", humoristično-satiričnih povesti in črtic, izdajatelj „Palečka", Fr. Jar. Rubeš. Mestni svet v Skutči je priredil v dnéh 16., 17. in 18. avgusta veliko slavnost v spomin umrlega pisatelja, ki je bil izmed prvih, ki so učili češko prosto ljudstvo čitati in ljubiti češko knjigo. Rubeš se je porodil na Češkem v Čížkovu 16. januarja l. 1814. Nekaj časa je študiral bogoslovje, potem pravniške nauke, in je umrl kot sodnijski pristav v Skutči l. 1853. — Rubeš se je prikupil češkim bravcem namah s svojim prvim slovstvenim delom „Květinováčka", ki je bilo objavljeno l. 1837. v almanahu „Vesna". L. 1841. je začel izdajati humorističen časnik „Paleček", v katerem je objavljajal svoje pesniške in prozaiške proizvode, po katerih je postal popularen. Njegovi pesniški, humoristični proizvodi so se širili kakor blisk med češkim ljudstvom. Njegovi najbolj znani spisi, ki so se po njegovi smrti že večkrat izdali, so: „Pan amanuensis na venku", „Harfenice", „Ostoři hoši", „Mstitel", „Pod hroby", in dr. Rubešovi spisi se odlikujejo po svoji izvirni šaljivosti in so veliko pripomogli k prebujenju češkega naroda.

Stoletnica po vpeljavi češčine v srednje šole. Dne 31. majnika l. 1803, po stoletnem suženstvu, je bil češkemu jeziku deloma dovoljen vstop v znanstvo in umetnost. Med navdušenci, ki so pred 100 leti prebujali češko ljudstvo, ima častno mesto Karel Hynek Tham. Vztrajni njegovi naporji so bili kronani z uspehom, ko je dosegel to, da se je češčina l. 1803. vpeljala v srednje šole. — Tham je bil že v 20. letu povišan po takratni šegi „v mojstra svobodnih umetnosti". L. 1783. je izdal „Obrambo češkega jezika" proti njegovim zlobnim obrekovalcem, v kateri je strogo karal sovražnike češkega jezika. Tham ni deloval samo slovstveno, temveč se je trudil na vso moč, da bi se češčina uvedla v višje šole. Večkrat je za to prosil takratno vladu, a vsakokrat je bila njegova prošnja zavržena. Končno mu

je vendar l. 1803. vlada dovolila, da sme javno učiti češčino na nemški gimnaziji v Pragi. Predavanja Thamova niso trajala dolgo, toda seme vsejano je začelo po nekoliko letih kaliti znova. Za Thamom ki je v veliki revšini umrl, so delovali njegovi nasledniki dalje in so tako napravljali pot sedanjemu češkemu kulturnemu razvoju.

„**Macierz polska**“ je izdala v preteklem letu štiri nova dela, ki obsegajo 62 tisk. pol; en spis poučuje bralce o gospodarstvu, druga knjiga podaja življenjepis M. Konopnicke in razen tega se je izdalo 5000 izt. Mickiewiczovih spisov. Vкуп se je tekom lanskega leta natisnilo 26.000 knjig in se je prodalo 32.196 knjig, 12.604 več nego poprej. Odbor „Maticy“ na čelu z energičnim predsednikom dr. Finklom, pripravlja sedaj novo izdajo „Enciklopedije“, katere prva izdaja se je že razprodala.

„**Društvo poljskih časnikarjev v Lvovu**“ je obhajalo 10. majnika svojo desetletnico. Bilo je ustanovljeno l. 1893., od najmlajših poljskih časnikarjev E. Kolbuszowskega in Br. Laskovnickega. Poljsko občinstvo je hitro spoznalo njegovo važnost in sedaj ima društvo že 170.000 K premoženja, tako da že podpira vdove in sirote po umrlih časnikarjih. Predsednik društva je sedaj Adam Krechowicki, okrog katerega je združenih 68 poljskih časnikarjev v Lvovu.

„**Poljski slog**.“ Poljski časopis „Ateneum“ je objavil nedavno Bernsteinov spis o „poljskem slogu“ v Zakopanem. Ta slog je bil razširjen prej po celi Poljski, ko so zidali hiše iz lesa. Zdaj se je pa ohranil le še v lepi zakopanski dolini. Tam je jako obiskano letovišče. Nove hiše in vile zidajo sicer iz kamena, a izkušajo v kamenu posnemati stari slog lesenih stavb. Angleški estetik Ruskin je že občudoval ličnost tega stavbinskega sloga.

A. N. Pypin. Rusi nimajo sreče s svojimi imenitnimi možmi. Malokateri izmed njih dočaka starost Mommsenovo, Virchovo ali pa Miklošičevo. Ruski učenjaki izginjajo zgodaj iz sveta; za seboj puščajo samo spomin svoje velike nadarjenosti, duševnih proizvodov pa prav malo. V tem splošnem pravilu je častna izjema Aleksander Nikolajevič Pypin, ki je obhajal letos petdesetletnico svojega slovstvenega delovanja in obenem sedemdesetletnico svojega rojstva. Pred nekoliko leti je bil še brez službe, brez časti, in sedaj je profesor na vseučilišču in član carske znanstvene akademije v Petrogradu. Izdal je celo vrsto zgodovinsko-slovstvenih in kritičnih spisov, izmed katerih so najbolj imenitni: „Istorija ruskoj etnografii“ (4 zv.), „Istorija ruskoj literatury“ (4 zv.), „Obzor istorii slavjanskih literatur.“ Prva izdaja le-tega spisa je izšla 1865. l., druga 1881., in sedaj se pripravlja,

kakor poroča „Ruskaja Mysl“, tretja izdaja. V vseh Pypinovih spisih se kaže Pypinu vrojeni znanstveni takt, ki vse trditve opira na znanstvena preiskovanja na polju narodnosti in zgodovine. Pypin nikjer ničesar ne idealizira in tudi ničesar aristokratsko ne prezira. Kot slavist se bori v svojih spisih proti mističnemu hvalisanju vsega, kar je slovansko, in proti onim prenapetim rusofilom, ki hočejo uničiti Poljsko, ki tajijo obstanek maloruske narodnosti ali pa govoré o „belegradski guberniji“ ter o „bolgarski nehvaležnosti.“

V. A. Slêpcov. Letos je minulo 25 let, kar je umrl ruski pisatelj V. A. Slêpcov (roj. 17. jul. 1836.). Slêpcov spada k tistim ljudem in pisateljem, ki imajo ne samo v življenju, temveč tudi po smrti „smolo“. Naj se je lotil tega ali onega, nič se mu ni posrečilo. Slêpcov je prirejal predavanja za ženske, ustanavljal društva za zboljšanje obstanka omikanega proletariata, ustanavljal gledališka društva itd.; za vse to je porabil vse svoje moči, energijo, čas, toda vse to ni imelo uspeha. A tega se Slêpcov ni ustrašil; navzlic vsem oviram je nadaljeval svoje sisifovsko delo. Tudi njegova pisateljska nadarjenost se je malo upoštevala, akopram je njegovo večje delo „Trudnoe vremja“ zelo zanimivo. Po smrti je bil Slêpcov popolnoma pozabljen. Njegovi zbrani spisi so se slabo razpečavali; kritika jih skoraj niti ni omenila. Letos, ko je minulo 25 let od njegove smrti, se je napisalo le nekoliko površnih člankov o njegovem delovanju, iz katerih se vidi, da še danes ni njegovo delo dovolj ocenjeno. L. N. Tolstoj je nazval Slêpcova in Čehova najboljša humorista po Gogolu. Kdor je čital njegovo „Spêvku“, „Mertvove tělo“, „Svinju“, bode gotovo pritrdil besedam Tolstega.

Slovstveni proizvodi L. N. Tolstega. D. Mostovov podaja zanimive podatke o slovstvenem delovanju in pomenu L. N. Tolstega. Za 50 let se je razširilo na Ruskem 4.557.219 iztisov spisov Tolstega. V tem številu niso oni spisi, kateri so se največ razširili, n. pr. „Voskresenie“, „Krejcerova sonata“ in dr. Ako bi se k temu tudi le-ti spisi priračunili, potem so se njegovi spisi izdali v 9—10 milijonih iztisov. Če se k temu priračunijo vsi raznojezični prevodi njegovih spisov, razširili so se spisi Tolstega v 20—25 mil. iztisov. Ako se k temu prištejejo vsi še oni spisi, ki so izšli v periodičnih izdajah (mesečnikih, tednikih itd.), so se izdali vsi spisi Tolstega v 30—40 mil. iztisih.

Slovanska enciklopedija. V znanstveni akademiji v Petrogradu od 23.—28. aprila je imel svoje posvetovanje shod slavistov. Pri tem posvetovanju se je sklenilo, da bode l. 1904. v septembru skupen shod vseh slavistov. Oddelki shoda bodo: 1. za jezik, 2. narodopis, 3. slovstvo, 4. zgodovino, 5. arheologijo, 6. pravo, 7. splošna vprašanja. — Shod slavistov bode tudi oskrbel izdajo slovanske enciklopedije. Po predlogu akademika A. Šahmatova bode slovanska enci-